

BIBLIOTEKA
TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

W O K A N D A
Luksemburga i Strasburga
(Przegląd wybranych orzeczeń)

nr 3/2008

Warszawa, marzec 2008

Opracowanie:
Przemysław Mikłaszewicz

„Wokanda Luksemburga i Strasburga” jest cyklicznym przeglądem wybranych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Celem opracowania jest dostarczenie informacji o najważniejszych rozstrzygnięciach trybunałów europejskich z podaniem adresów internetowych pełnych tekstów orzeczeń. Uwzględniono w szczególności sprawy, które dotyczą kwestii istotnych z punktu widzenia działalności Trybunału Konstytucyjnego.

OBJAŚNIENIE SKRÓTOWCÓW

EKPC – Konwencja („europejska”) o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r. (z późniejszymi protokołami uzupełniającymi)

ETPC – Europejski Trybunał Praw Człowieka (w Strasburgu)

ETS – Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (w Luksemburgu)

EWG – Europejska Wspólnota Gospodarcza (WE od wejścia w życie TUE)

SK – Sąd Konstytucyjny

SN – Sąd Najwyższy

TWE – Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany w Rzymie 25 marca 1957 r.

WE – Wspólnota Europejska (albo Wspólnoty Europejskie)

Luksemburg

Wyrok ETS
13 marca 2008 r.
C-383/06 do C-385/06
Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening

Język postępowania: niderlandzki
Postępowanie: pytanie prejudycjalne (wykładnia) – Raad van State (Holandia)

Słowa kluczowe:

Fundusze strukturalne – Artykuł 23 ust. 1 rozporządzenia (EWG) nr 4253/88 – Cofnięcie i odzyskanie wspólnotowej pomocy finansowej – Artykuł 249 TWE – Zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa

Główne tezy uzasadnienia:

1. Art. 23 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 4253/88 z dnia 19 grudnia 1988 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze do rozporządzenia (EWG) nr 2052/88 w odniesieniu do koordynacji działań różnych funduszy strukturalnych między nimi oraz z operacjami Europejskiego Banku Inwestycyjnego i innymi istniejącymi instrumentami finansowymi kreuje obowiązek odzyskania przez państwa członkowskie funduszy utraconych w następstwie nadużycia lub niedbalstwa. Nie jest konieczne aby prawo krajowe upoważniało władze do odzyskania funduszy.
2. Odzyskania funduszy utraconych w następstwie nadużycia lub niedbalstwa należy dokonywać na podstawie art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 4253/88 i według szczegółowych zasad wynikających z prawa krajowego, z zastrzeżeniem, że zastosowanie prawa krajowego nie wpływa na zastosowanie i skuteczność prawa wspólnotowego i nie czyni odzyskania nienależnie przyznanych kwot faktycznie niemożliwym. Do sądu krajowego należy zapewnienie pełnego zastosowania prawa wspólnotowego, w razie konieczności poprzez niezastosowanie lub dokonanie odpowiedniej wykładni przepisów krajowych. Sąd krajowy może zastosować wspólnotowe zasady pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań w ramach oceny zarówno zachowania beneficjentów utraconych funduszy, jak i administracji, jednak pod warunkiem pełnego uwzględnienia interesu WE. W tym względzie bez znaczenia jest okoliczność, że beneficjent funduszy jest podmiotem prawa publicznego.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79919686C19060383&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79919686C19060383&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Wyrok ETS
13 marca 2008 r.
C-446/05
Doulamis

Język postępowania: francuski
Postępowanie: pytanie prejudycjalne (wykładnia) – tribunal de première instance de Bruxelles (Belgia)
Rzecznik generalny: Yves Bot (język opinii: francuski)

Słowa kluczowe:

Artykuł 81 TWE (zakaz porozumień ograniczających konkurencję) w związku z art. 10 TWE (obowiązek lojalnej współpracy) – Krajowe przepisy zakazujące reklamy w zakresie świadczenia usług dentystycznych

Główne tezy uzasadnienia:

Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa ETS choć art. 81 TWE (zakaz porozumień ograniczających konkurencję) i art. 82 TWE (zakaz nadużywania pozycji dominującej) odnoszą się wyłącznie do zachowania przedsiębiorstw i nie dotyczą przepisów ustawowych lub wykonawczych państw członkowskich, niemniej wymienione przepisy w związku z art. 10 TWE (obowiązek lojalnej współpracy) nakładają na państwa członkowskie obowiązek nieprzyjmowania oraz nieutrzymywania w mocy przepisów, również o charakterze ustawowym i wykonawczym, które mogłyby pozbawiać skuteczności reguły konkurencji stosujące się do przedsiębiorstw. Naruszenie art. 10 i art. 81 TWE ma miejsce wówczas, gdy państwo członkowskie narzuca lub faworyzuje zawieranie porozumień sprzecznych z art. 81 TWE lub wzmacnia skutki tych porozumień, albo pozbawia swoje własne regulacje charakteru państwowego, przenosząc odpowiedzialność za podejmowanie decyzji ingerujących w sferę ekonomiczną na podmioty prywatne. W niniejszej sprawie brak dowodów na to, że sporna ustawa faworyzuje, wzmacnia lub kodyfikuje porozumienie lub decyzję przedsiębiorstw. Z pytania prejudycjalnego nie wynika również, by sporny przepis prawa krajowego był pozbawiony charakteru państwowego w ten sposób, że zainteresowane państwo członkowskie przeniosło odpowiedzialność za podejmowanie decyzji ingerujących w sferę ekonomiczną na podmioty prywatne. W konsekwencji artykuł 81 TWE w związku z art. 3 ust. 1 lit. g TWE i art. 10 akapit drugi TWE nie stoją na przeszkodzie takim krajowym przepisom jak sporna ustawa dotycząca reklamy w zakresie usług dentystycznych, zakazującym komukolwiek oraz podmiotom świadczącym usługi dentystyczne w ramach wolnego zawodu lub prowadzenia gabinetu dentystycznego jakiegokolwiek reklamy w zakresie usług dentystycznych.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79919686C19050446&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79919686C19050446&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Opinia rzecznika generalnego:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79928877C19050446&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79928877C19050446&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. francuski)

3

Wyrok ETS (wielka izba)

11 marca 2008 r.

C-420/06

Jager

Język postępowania: niemiecki

Postępowanie: pytanie prejudycjalne (wykładnia) – Verwaltungsgericht Schwerin (Niemcy)

Rzecznik generalny: Yves Bot (język opinii: francuski)

Słowa kluczowe:

Zasada stosowania z mocą wsteczną kary łagodniejszej – Wspólna polityka rolna – Rozporządzenia (WE) nr 1254/1999 i (WE) nr 1782/2003 – Wołowina i cielęcina – Zintegrowany system zarządzania i kontroli niektórych wspólnotowych systemów pomocy – Rozporządzenia (EWG) nr 3887/92, (WE) nr 2419/2001 i (WE) nr 796/2004 – Wniosek o premię zwierzęcą – Premia za krowy mamki – Nieprawidłowość – Naruszenie przepisów obowiązujących w zakresie identyfikacji i rejestracji bydła niewykazanego we wniosku o pomoc – Rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 – Wyłączenie prawa do pomocy – Artykuł 2 ust. 2 rozporządzenia (CE, Euratom) nr 2988/95

Główne tezy uzasadnienia:

1. Zgodnie z orzecznictwem ETS zasada stosowania z mocą wsteczną kary łagodniejszej należy do tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskich, wobec czego należy uznać ją za ogólną zasadę prawa wspólnotowego, nad której przestrzeganiem czuwa ETS i którą sąd krajowy jest związany.
2. Artykuł 2 ust. 2 zdanie drugie rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich należy interpretować w ten sposób, że przepisy art. 66 i 67 rozporządzenia Komisji (WE) nr 796/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wdrażania wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu administracji i kontroli przewidzianych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1782/2003 ustanawiającym wspólne zasady dla systemów pomocy bezpośredniej w zakresie wspólnej polityki rolnej oraz określonych systemów wsparcia dla rolników nie mogą być stosowane z mocą wsteczną do wniosku o premię zwierzęcą, który objęty jest *ratione temporis* zakresem zastosowania rozporządzenia Komisji (EWG) nr 3887/92 z dnia 23 grudnia 1992 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli niektórych wspólnotowych systemów pomocy, zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2801/1999 z dnia 21 grudnia 1999 r., którego art. 10c dał podstawę do wyłączenia prawa do pomocy.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79919688C19060420&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79919688C19060420&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Opinia rzecznika generalnego:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79928872C19060420&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79928872C19060420&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. francuski)

Strasburg

Wyrok ETPC
27 marca 2008 r.
sygn. 20620/04
Azevedo przeciwko Portugalii

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 10 EKPC (swoboda wypowiedzi)
Zasądzone odszkodowanie za szkodę majątkową (art. 41 EKPC): 2.947,65 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Skarżący jest autorem tekstu w opracowaniu pt. *Ogrody pałacu episkopalnego Castelo Branco* [barokowy ogród w Portugalii z fontannami, kwietnikami, żywopłotami i posągami; postaci alegoryczne, mitologiczne, znaki zodiaku], w którym znalazły się krytyczne wypowiedzi na temat wcześniejszej publikacji dotyczącej tej tematyki. Autorka krytykowanej publikacji złożyła wniosek o ściganie skarżącego w trybie postępowania karnego w związku z krytyką, co doprowadziło do skazania skarżącego na karę grzywny w wysokości stu stawek dziennych (stawka dzienna w wymiarze 10 EUR) z zamianą na 66 dni pozbawienia wolności. W ocenie ETPC autorka nie może być uznana za osobę prywatną. Ponieważ napisała opracowanie naukowe, które zostało opublikowane i jest dostępne na rynku, wiedziała że wystawia się na krytykę czytelników oraz członków społeczności naukowej. Ponadto wymierzanie sankcji karnej za krytykę tego typu w istotny sposób godziłoby w wolność badaczy w ramach ich pracy naukowej. W opinii ETPC kara orzeczona wobec skarżącego nie może być uznana za niską. Możliwość pozbawienia wolności w takiej sprawie w sposób nieproporcjonalny wywołuje efekt odstrasżający. Doszło do naruszenia swobody wypowiedzi skarżącego (art. 10 EKPC).

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=69099&sessionId=8715583&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)

Wyrok ETPC
27 marca 2008 r.
sygn. 44009/05
Shtukaturov przeciwko Rosji

Sentencja (jednomyślnie):

- Naruszenie art. 6 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego) w zakresie postępowania o ubezwłasnowolnienie skarżącego
- Naruszenie art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego) w zakresie całkowitego ubezwłasnowolnienia skarżącego
- Naruszenie art. 5 ust. 1 EKPC (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – legalność pozbawienia wolności) w zakresie legalności umieszczenia skarżącego w szpitalu psychiatrycznym
- Naruszenie art. 5 ust. 4 EKPC (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – odwołanie się do sądu w celu ustalenia legalności pozbawienia wolności) w związku z niemożnością doprowadzenia przez skarżącego do zwolnienia go ze szpitala
- Zbędność osobnego badania zarzut naruszenia art. 13 EKPC (prawo do skutecznego środka odwoławczego)
- Zbędność osobnego badania zarzut naruszenia art. 14 EKPC (zakaz dyskryminacji)
- Naruszenie art. 34 EKPC (prawo do skargi indywidualnej do ETPC) poprzez utrudnianie dostępu do ETPC oraz niewykonanie postanowienia tymczasowego ETPC wydanego w celu usunięcia wspomnianych utrudnień
- Zastrzeżenie rozpoznania roszczeń odszkodowawczych w ramach odrębnego postępowania

Główne tezy uzasadnienia:

1. Skarżący odgrywał w postępowaniu krajowym w sprawie o ubezwłasnowolnienie go podwójną rolę: był zainteresowaną stroną i jednocześnie jego dotyczyło postępowanie. Udział skarżącego w rozprawie (posiedzeniu) był zatem konieczny nie tylko w tym celu aby mógł on przedstawić swoje stanowisko w sprawie, lecz także po to aby sędzia mógł ocenić stan umysłowy skarżącego. Zdaniem ETPC decyzja sądu krajowego o rozstrzygnięciu sprawy w oparciu o zgromadzone dokumenty, bez wysłuchania skarżącego, była nierozsądna i pozostawała w sprzeczności z zasadą kontrydiktoryjności postępowania wynikającą z art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego).
2. Trybunał nie podważa kompetencji lekarzy, którzy badali skarżącego i przyjmuje do wiadomości, że skarżący był poważnie chory. Jednak zdaniem ETPC istnienie zaburzeń psychicznych, nawet jeśli są one poważne, nie może być wyłączną podstawą uzasadniająca całkowite ubezwłasnowolnienie. Analogicznie do spraw dotyczących pozbawienia wolności zaburzenia psychiczne muszą być takiego rodzaju lub nasilenia (*of a kind or degree*), które uzasadnia ubezwłasnowolnienie. W niniejszej sprawie ingerencja w prawo skarżącego do poszanowania jego życia prywatnego była nieproporcjonalna do zamierzonego celu. Całkowite ubezwłasnowolnienie skarżącego naruszyło art. 8 EKPC.
3. Środek tymczasowy zastosowany przez ETPC jest wiążący dla państwa-strony: niepodporządkowanie się mu może prowadzić do uznania, że naruszono art. 34 EKPC.

Dla ETPC bez różnicy jest czy to państwo jako całość, czy jeden z jego organów (w niniejszej sprawie: sąd) odmówił zastosowania się do środka tymczasowego. Fakt, że skarżący ostatecznie złożył skargę do ETPC nie stoi na przeszkodzie uznaniu, że naruszono art. 34 EKPC. Jeśli władze krajowe utrudniają jednostce skorzystanie z jej prawa do skargi do ETPC dochodzi do naruszenia art. 34 EKPC.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=69154&sessionId=8803894&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

3

Wyrok ETPC
27 marca 2008 r.
sygn. 17868/07

Kostadin Mihaylov przeciwko Bułgarii

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego)
Zbędność badania zarzutu naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC (ochrona własności)
Zbędność badania zarzutu naruszenia art. 13 EKPC (prawo do skutecznego środka odwoławczego)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 3.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Prawo dostępu do sądu (art. 6 ust. 1 EKPC) obejmuje nie tylko prawo do spowodowania wszczęcia postępowania, lecz także prawo do rozstrzygnięcia sporu przez sąd. Fakt, że skarżący mógł wnieść powództwa, nie wystarcza do uznania, że prawo to zostało zrealizowane. Na skutek sprzecznych stanowisk sądów krajowych skarżący nie mógł uzyskać orzeczenia sądowego w zakresie *meritum* swoich roszczeń.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=69153&sessionId=8803894&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

4

Wyrok ETPC 27 marca 2008 r. sygn. 34144/05 <i>Emin i inni przeciwko Grecji</i>
Sentencja (jednomyślnie):   Naruszenie art. 11 EKPC (wolność zgromadzeń i stowarzyszania się) Zbędność osobnego badania zarzutu naruszenia art. 14 (zakaz dyskryminacji) w związku z art. 11 EKPC (wolność zgromadzeń i stowarzyszania się)   Wyrok stanowi wystarczające zadośćuczynienie
Główne tezy uzasadnienia: Nawet zakładając, że prawdziwym celem działalności stowarzyszenia jest krzewienie idei o istnieniu w Grecji mniejszości etnicznej (w niniejszej sprawie: tureckiej), nie mogłoby to stanowić samo z siebie zagrożenia dla społeczeństwa demokratycznego.
Linki: <u>Tekst wyroku:</u> http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=69145&sessionId=8803894&skin=hudoc-en&attachment=true (jęz. francuski)

5

Wyrok ETPC 25 marca 2008 r. sygn. 1562/02 <i>Gaga przeciwko Rumunii</i>
Sentencja (jednomyślnie):   Naruszenie art. 6 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Zasądzone odszkodowanie za szkodę majątkową i niemajątkową (art. 41 EKPC): 5.000 EUR
Główne tezy uzasadnienia: 1. Postępowanie karne <i>in absentia</i> nie jest samo z siebie niegodne z art. 6 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego). Tym niemniej do naruszenia tego przepisu dochodzi gdy osoba skazana <i>in absentia</i> nie może doprowadzić do ponownego orzeczenia przez sąd, po wysłuchaniu skazanego, o zasadności oskarżenia, zarówno co do faktów jak i co do prawa, o ile nie wykazano, że oskarżony zrezygnował ze stawiennictwa na rozprawie lub uchylał się od wymierzenia sprawiedliwości.   2. Poinformowanie danej osoby o tym, że toczy się przeciwko niej postępowanie, jest aktem takiej wagi, że musi odpowiadać wymogom co do formy i co do treści właściwym do zagwarantowania skutecznego wykonywania praw przez oskarżonego. Ogólna i nieurzędowa informacja o toczącym się postępowaniu nie spełnia tych

kryteriów.

3. Adwokat z urzędu został wyznaczony natychmiast, nie znał ani sprawy ani klienta, nie dysponował stosownym czasem na przygotowanie się gdyż SN rozstrzygnął sprawę podczas pierwszego i jedyne go posiedzenia. Obrona przez adwokata z urzędu nie może zatem być uznana za skuteczną i odpowiednią.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=69081&sessionId=8803894&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)

6

Wyrok ETPC
25 marca 2008 r.
sygn. 42084/02
Vitan przeciwko Rumunii

Sentencja (jednomyślnie):

Brak naruszenia art. 6 ust. 1 i ust. 3 EKPC
(prawo do rzetelnego procesu sądowego; prawa oskarżonego)
Naruszenie art. 6 ust. 2 EKPC (domniemanie niewinności)
Naruszenie art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 2.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Domniemanie niewinności objęte gwarancją art. 6 ust. 2 EKPC jest jednym z elementów rzetelnego procesu sądowego i sprzeciwia się deklarowaniu przez funkcjonariuszy państwowych, że dana osoba jest winna popełnienia przestępstwa, zanim wina nie zostanie orzeczona wyrokiem sądu. Naruszenie domniemania niewinności może być dokonane nie tylko przez sąd lub sędziego, lecz także przez inne władze publiczne. Trybunał podkreśla wagę doboru słów przez funkcjonariuszy państwowych w sytuacji gdy formułują oni swoje wypowiedzi przed orzeczeniem sądowym w kwestii winy danej osoby. W niniejszej sprawie prokurator prowadzący postępowanie karne przeciwko skarżącemu przyznał podczas konferencji prasowej, że skarżący jest winny popełnienia przestępstwa, podczas gdy wina została zgodnie z prawem orzeczona półtora roku później ostatecznym (prawomocnym) orzeczeniem sądowym. Doszło do naruszenia domniemania niewinności.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=69079&sessionId=8803894&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)

7

Wyrok ETPC 20 marca 2008 r. sygn. 38731/05 <i>Alvanos i inni przeciwko Grecji</i>
Sentencja (jednomyślnie):   Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 5.000 EUR dla każdego skarżącego
Główne tezy uzasadnienia: Odrzucenie kasacji ze względu na to, że fakty w sprawie ustalone przez sąd apelacyjny nie zostały przytoczone w ramach formułowania poszczególnych zarzutów kasacji, stanowiło nadmierne ograniczenie prawa skarżących dostępu do sądu. Fakty te nie były szczególnie skomplikowane i jasno wynikały z pierwszej części kasacji. Doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego).
Linki: <u>Tekst wyroku:</u> http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=69005&sessionId=8803894&skin=hudoc-en&attachment=true (jęz. francuski)

8

Wyrok ETPC 18 marca 2008 r. sygn. 11036/03 <i>Ladent przeciwko Polsce</i>
Sentencja (jednomyślnie):   • Naruszenie art. 5 ust. 1 EKPC (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – pozbawienie wolności zgodnie z prawem w przypadkach wymienionych w Konwencji) w zakresie pozbawienia wolności skarżącego   • Naruszenie art. 5 ust. 2 EKPC (prawo do poinformowania o przyczynach pozbawienia wolności)   • Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (prawo do sądowej kontroli pozbawienia wolności)   • Naruszenie art. 5 ust. 1 EKPC (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – pozbawienie wolności zgodnie z prawem w przypadkach wymienionych w Konwencji) w zakresie opóźnienia w zwolnieniu skarżącego)   • Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 10.000 EUR
Główne tezy uzasadnienia: 1. Arbitralne pozbawienie wolności jest niezgodne z art. 5 ust. 1 EKPC. Pojęcie arbitralności nie ogranicza się jedynie do niezgodności z prawem krajowym: zgodne z przepisami krajowymi pozbawienie wolności może być arbitralne i tym samym

niezgodne z Konwencją. Trybunał wskazał kryteria oceny czy pozbawienie wolności jest arbitralne w wyroku wydanym przez wielką izbę w sprawie [Saadi przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#). W kontekście art. 5 ust. 1 lit. b, d i e kryterium arbitralności obejmuje także ocenę czy pozbawienie wolności było konieczne do realizacji zamierzonego celu. Pozbawienie wolności jest tak poważnym środkiem, że jest uzasadnione jedynie jako ostateczność, gdy inne, mniej surowe środki zostały uznane za niewystarczające do zabezpieczenia interesu prywatnego lub publicznego, który mógłby wymagać pozbawienia danej osoby wolności. W ocenie ETPC pozbawienie wolności na podstawie art. 5 ust. 1 lit. c (uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą, zapobieżenie popełnieniu takiego czynu lub uniemożliwienie ucieczki po jego dokonaniu) także musi być poddane testowi proporcjonalności. Trybunał stosuje wspomniany test proporcjonalności również na gruncie art. 5 ust. 3 w ramach oceny czy powody tymczasowego aresztowania podane przez władze krajowe są odpowiednie i wystarczające. W niniejszej sprawie postanowienie sądu o tymczasowym aresztowaniu skarżącego było nieproporcjonalne do celu w postaci zagwarantowania prawidłowości postępowania karnego, w szczególności ze względu na błahość przestępstwa, o popełnienie którego skarżący był podejrzewany. W konsekwencji pozbawienie skarżącego wolności było arbitralne i tym samym nie było zgodne z prawem w rozumieniu art. 5 ust. 1 EKPC.

2. Zgodnie z art. 5 ust. 2 EKPC każdy zatrzymany powinien być poinformowany prostym, nietechnicznym językiem, który jest dla niego zrozumiały, o istotnych prawnych i faktycznych podstawach zatrzymania – tak aby mógł złożyć do sądu wniosek o kontrolę legalności zatrzymania zgodnie z art. 5 ust. 4 EKPC. Choć wspomniana informacja powinna być przekazana niezwłocznie (*promptly; dans le plus court délai*), nie musi być przedstawiona w całości przez funkcjonariusza dokonującego zatrzymania dokładnie w momencie pozbawienia wolności. Ocena czy właściwą informację przekazano niezwłocznie powinna być dokonana w konkretnej sprawie.
3. Sądowa kontrola pozbawienia wolności musi być przede wszystkim niezwłoczna, tak aby umożliwiła wykrycie niewłaściwego traktowania oraz po to aby ograniczyć do minimum niezasadne ograniczenie wolności indywidualnej. Szytywne ograniczenia czasowe wynikające z tego wymogu pozostawiają niewiele swobody dla wykładni; w przeciwnym wypadku doszłoby do poważnego osłabienia gwarancji proceduralnych ze szkodą dla jednostki i ryzykiem naruszenia samej istoty prawa chronionego przez art. 5 ust. 3 EKPC. W sprawie [Brogan i inni przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#) ETPC orzekł, że pozbawienie wolności przez okres czterech dni bez postawienia zatrzymanego przed sądem narusza art. 5 ust. 3 EKPC nawet w sytuacji gdy śledztwo dotyczy działalności terrorystycznej.
4. W ocenie ETPC kontrola legalności pozbawienia wolności (art. 5 ust. 3 EKPC) musi być automatyczna i nie może zależeć od złożenia przez zatrzymanego (aresztowanego) wniosku do sądu – należy odróżnić przywołany przepis od art. 5 ust. 4 EKPC (prawo do sądowej kontroli legalności pozbawienia wolności). W sytuacji, gdy dana osoba została pozbawiona wolności na podstawie postanowienia o tymczasowym aresztowaniu wydanym *in absentia*, prawo polskie nie przewiduje takiej automatycznej kontroli po pozbawieniu wspomnianej osoby wolności – uzależnia kontrolę sądową od wniosku aresztowanego. Artykuł 5 ust. 3 EKPC nie zezwala na jakiegokolwiek wyjątki od wymogu niezwłocznego postawienia osoby pozbawionej wolności przed sądem.
5. Formalności administracyjne związane ze zwolnieniem osoby pozbawionej wolności nie mogą trwać dłużej niż kilka godzin. Skarżący został zwolniony z aresztu trzy dni

po uchyleniu przez sąd postanowienia o tymczasowym aresztowaniu. Skargi dotyczące opóźnień w zwalnianiu osób pozbawionych wolności są badane przez ETPC ze szczególną uwagą. Trybunał podkreśla, że nadzwyczajna waga prawa do wolności osobistej nakłada na państwa obowiązek usunięcia niedociągnięć organizacyjnych, które mogą prowadzić do niezasadnego pozbawienia wolności. Doszło do naruszenia art. 5 ust. 1 EKPC.

Linki:

Tekst decyzji:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=68972&sessionId=8845344&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

9

Wyrok ETPC
18 marca 2008 r.
sygn. 15601/02
Kuliś przeciwko Polsce

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 10 EKPC (swoboda wypowiedzi)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 5.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

1. Artykuł 10 ust. 2 EKPC pozostawia państwom członkowskim wąski margines dopuszczalności ograniczania swobody wypowiedzi w sprawach politycznych lub dotyczących debaty o sprawach mających publiczne znaczenie. Ponadto zakres dopuszczalnej krytyki jest szerszy w odniesieniu do polityków. Polityk nieuchronnie i świadomie wystawia się na uważną kontrolę swoich działań zarówno przez dziennikarzy, jak i przez opinię publiczną, i musi wykazywać większą tolerancję na krytykę. Artykuł 10 ust. 2 umożliwia ochronę reputacji jednostek; ochrona ta rozciąga się także na polityków, nawet jeśli nie działają jako osoby prywatne. Konieczne jest jednak wówczas ustalenie równowagi między ochroną reputacji a potrzebą prowadzenia otwartej dyskusji o kwestiach politycznych.
2. Karanie dziennikarza za udział w rozpowszechnianiu wypowiedzi innych osób w wywiadzie poważnie godziłoby w uczestnictwo prasy w dyskusji o sprawach mających publiczne znaczenie; jest zatem dopuszczalne tylko wówczas gdy uzasadniają je szczególnie silne względy.
3. Choć istnieją wyjątki od gwarancji swobody wypowiedzi, powinny one być jednak wykładane zawężająco, zaś konieczność ograniczenia wspomnianej swobody musi być wykazana w sposób przekonujący.
4. Dominująca pozycja osób sprawujących władzę zobowiązuje je do powściągliwości przy sięganiu po środki w postępowaniu karnym, szczególnie gdy są inne sposoby odpowiedzi na krytykę ze strony adwersarzy.
5. W kontekście debaty publicznej rola prasy jako „psa stróżującego” (*public watchdog*) uzasadnia w pewnym stopniu przesadę, prowokację i ostrość dziennikarską.

6. Konflikt w rodzinie Andrzeja Kerna (wicemarszałek Sejmu I kadencji) był w centrum niniejszej sprawy. Choć generalnie stosunki między rodzicami i ich dziećmi należą do sfery życia prywatnego i rodzinnego, sposób w jaki A. Kern obchodził się z kwestiami dotyczącymi swojego życia rodzinnego uczyniły ze sprawy przedmiot powszechnego zainteresowania. Andrzej Kern sam upublicznił sprawę w mediach, na skutek czego była ona przedmiotem zainteresowania mediów, polityków i ważnych instytucji państwowych. W tych okolicznościach kwestie dotyczące jego życia rodzinnego były ściśle związane z jego działalnością jako polityka i były częścią debaty publicznej.
7. Niektóre ze stwierdzeń zawartych w wywiadzie opublikowanym przez gazetę wydawaną przez skarżącego miały charakter ocen w kwestiach mających publiczne znaczenie. Sądy krajowe uznały nazwanie A. Kerna „kłamcą” za ocenę, która nie poddaje się testowi prawdziwości. W ocenie ETPC nawet ocena może być uznana za zbyt daleko idącą jeśli nie znajduje dostatecznych podstaw w faktach. W niniejszej sprawie takie podstawy faktyczne istniały.
8. Doszło do naruszenia swobody wypowiedzi skarżącego. Relatywnie niska wysokość odszkodowania (8.500 PLN) zasądzonego w postępowaniu o naruszenie dóbr osobistych powodów przez skarżącego nie zmienia tej oceny.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=68970&sessionId=8891597&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

10

Wyrok ETPC
6 marca 2008 r.
sygn. 54659/00
Gavazov przeciwko Bułgarii

Sentencja (jednomyślnie):

- Naruszenie art. 3 EKPC (zakaz tortur)
- Naruszenie art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) w związku z art. 3 EKPC (zakaz tortur)
- Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (prawo do sądowej kontroli pozbawienia wolności) w związku z brakiem uzasadnienia pozbawienia wolności skarżącego
- Naruszenie art. 5 ust. 4 EKPC (prawo do odwołania się do sądu w celu kontroli legalności pozbawienia wolności) w związku z brakiem rozpoznania odwołania skarżącego oraz w związku z ograniczonym zakresem i charakterem sądowej kontroli legalności pozbawienia wolności
- Naruszenie art. 5 ust. 5 EKPC (prawo do odszkodowania za niezgodne z prawem pozbawienie wolności)
- Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego – przewlekłość postępowania)
- Naruszenie art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) w związku z art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego – przewlekłość postępowania)

- Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 6.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Sąd krajowy rozpoznający wnioski skarżącego o uchylenie tymczasowego aresztowania nie uwzględnił we właściwy sposób wszystkich okoliczności mających znaczenie przy ocenie zgodności z prawem aresztu. W szczególności nie powołał się na okoliczności wskazujące, że skarżący dokonywałby obstrukcji śledztwa, lecz odmówił uchylenia aresztu ze względu na charakter przestępstwa objętego podejrzeniem, osobowość skarżącego oraz jego rzekome skłonności przestępcze. W ocenie ETPC sąd krajowy nie zapewnił skarżącemu gwarancji wynikających z art. 5 ust. 4 EKPC na skutek ograniczonego zakresu i charakteru sądowej kontroli legalności pozbawienia wolności.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=68844&sessionId=8891597&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

11

Wyrok ETPC
4 marca 2008 r.
sygn. 25413/04

Hołowczak przeciwko Polsce

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego – przewlekłość postępowania)

Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 5.000 EUR

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:

4 lata, 11 miesięcy i 14 dni

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=68802&sessionId=8891597&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

12

Wyrok ETPC
4 marca 2008 r.
sygn. 11748/03

Wróblewski przeciwko Polsce

Sentencja (jednomyślnie):
Brak naruszenia art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny: 14 miesięcy
Linki:
<u>Tekst wyroku:</u>   http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=68798&sessionId=8891597&skin=hudoc-en&attachment=true (jęz. angielski)

13

Wyrok ETPC 4 marca 2008 r. sygn. 9382/05 Żelazko przeciwko Polsce
Sentencja (jednomyślnie):
Brak naruszenia art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania) Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego – przewlekłość postępowania) Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 2.000 EUR
Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny: 8 miesięcy i 19 dni
Linki:
<u>Tekst wyroku:</u>   http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=68796&sessionId=8891597&skin=hudoc-en&attachment=true (jęz. angielski)

14

Wyrok ETPC 4 marca 2008 r. sygn. 38399/03 Polejowski przeciwko Polsce
Sentencja (jednomyślnie):
Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego; dostęp do sądu) Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 6.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Skarżący musiał zrezygnować z dochodzenia swoich roszczeń dotyczących własności ponieważ nie był w stanie wnieść opłaty sądowej w wysokości ok. 11.300 PLN. Brak wskazań, że sąd krajowy, który odmówił zwolnienia skarżącego z kosztów sądowych, uznał, że jego powództwo nie ma szans powodzenia lub że ma charakter szykany. Czysto finansowe ograniczenia dostępu do sądu, które nie mają związku z meritum roszczenia ani z oceną szans jego uwzględnienia, powinny być poddane wyjątkowo drobiazgowej kontroli z punktu widzenia interesu wymiaru sprawiedliwości. Sądy krajowe nie rozważyły zastosowania częściowego zwolnienia z kosztów sądowych. W rozpatrywanej sprawie sądy nie zdołały zachować równowagi między interesem państwa w pozyskiwaniu opłat sądowych, a interesem skarżącego w rozpatrzeniu jego sprawy przez sąd.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=68800&sessionId=8891597&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

15

Wyrok ETPC
4 marca 2008 r.
sygn. 33065/03

Samoilă i Cionca przeciwko Rumunii

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (prawo do sądowej kontroli pozbawienia wolności)
Naruszenie art. 5 ust. 4 EKPC (prawo do odwołania się do sądu w celu kontroli legalności pozbawienia wolności)
Naruszenie art. 6 ust. 2 EKPC (domniemanie niewinności)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 2.000 EUR dla każdego ze skarżących

Główne tezy uzasadnienia:

1. Sądowa kontrola legalności pozbawienia wolności (art. 5 ust. 3 EKPC) powinna być automatyczna i nie może być uzależniona od wniosku osoby zatrzymanej.
2. Gwarancje art. 5 ust. 3 EKPC nie ograniczają się do prawa osoby pozbawionej wolności dostępu do sądu, lecz nakładają na sędziego, przed którym staje zatrzymany, obowiązek zbadania okoliczności przemawiających za lub przeciw pozbawieniu wolności, wydania orzeczenia według kryteriów prawnych stwierdzającego istnienie racji przemawiających za pozbawieniem wspomnianej osoby wolności lub – w brak takich racji – nakazanie zwolnienia zatrzymanego.
3. Państwo, w którym orzeczenia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania podlegają zaskarżeniu (art. 5 ust. 4 EKPC), powinno zapewnić zainteresowanemu te same gwarancje w instancji odwoławczej, co w pierwszej instancji. Obecność skarżących i ich obrońców na rozprawach przed sądem apelacyjnym nie zwalniała państwa z obowiązku zapewnienia osobistego stawiennictwa skarżących lub, w razie potrzeby, ich obrońców także przed SN – w celu zagwarantowania równości broni.

4. Naruszenie domniemania niewinności może być dokonane nie tylko przez sąd lub sędziego, lecz także przez inne władze publiczne, w tym policjantów i prokuratorów. Do naruszenia dochodzi przez oświadczenia lub działania, które sprawiają wrażenie, że dana osoba jest winna i które wywołują u opinii publicznej przekonanie o winie danej osoby, lub które przesadzają ocenę faktów przez właściwy sąd. W niniejszej sprawie informując dziennikarzy o zastosowaniu wobec skarżących tymczasowego aresztowania prokurator przyznał, że usiłowali oni wpływać na świadka i zastraszyć go. Jednym z powodów zastosowania tymczasowego aresztu był zarzut nakłaniania świadków do składania fałszywych zeznań. Trybunał stwierdza, że wspomniane oświadczenie zostało złożone przez prokuratora poza toczącym się postępowaniem karnym, a mianowicie w trakcie wywiadu emitowanego w telewizji. Ponadto doprowadzenie skarżących na rozprawę przed sądem apelacyjnym w ubraniu więziennym było niezgodne z ustawą i z orzeczeniem SK. Ponieważ nie wykazano, że skarżący nie dysponowali stosownym strojem ETPC uznaje, że tego typu praktyka była całkowicie nieuzasadniona i mogła wzmacniać w oczach opinii publicznej wrażenie winy skarżących. Doszło do naruszenia art. 6 ust. 2 EKPC (domniemanie niewinności).

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=68824&sessionId=8937314&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)